

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים ושלשה

היכל
ששי

מאמר ותוסף אסתר – תרמ"ב

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארת כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

הנחת בנו

כבוד קדושת

אדמו"ר שלום דונער

זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

בן יכבד אב ואם

*

לעילוי נשמת אבינו

אוד מוצל מאש

ר' יוסף בנימין קאלטמאן ז"ל

בי"ר מנשה הי"ד

נולד ביום שביעי של פסח תרפ"ח בק"ק פרעשבורג

נפטר ביום ח"י אדר ב' תשע"ו

העמיד דורות לשם ולתפארת עוסקים בתורה ובמצות

ובשליחות כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות אמנו – יבלח"ט – מרת **שולמית חנה** תחי'

*

נדפס על ידי ולזכות בניהם ובתם

מרת **רות פעסיל** ובעלה הרה"ת **מרדכי שמערלינג** ומשפחתם

הרה"ת **מנשה נתנאל** וזוגתו מרת **דינה יהודית** ומשפחתם

הרה"ת **אריה** וזוגתו מרת **אסתר נחמה דינה** ומשפחתם

למשפחת **קאלטמאן**

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

זכות כ"ק אדמו"ר מהר"ש תגן עליהם ועל משפחותיהם

לברכה והצלחה בכל עניניהם בגו"ר

בטוב הנראה והנגלה

MAAMAR

VATOSEF ESTHER — 5642

Copyright © 2025

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

נסדר בדפוס "עמפייער פרעסס" ע"י

הרה"ת הרה"ח ר' מרדכי ליב ע"ה בן הרה"ח הרה"ת ר' חיים דובער ע"ה ויוסף יצחק בן ברכה שיחי'

EMPIRE PRESS, 550 EMPIRE BLVD., • BROOKLYN, N.Y. 11225 • (718) 756-1473

פתח דבר

לקראת ימי הפורים הבעל"ט, הננו מו"ל בזה מאמר ד"ה ותוסף אסתר – תרמ"ב, הנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

המאמר כפי שנכתב ע"י כ"ק אדמו"ר מהר"ש לא הגיע לידינו, ונזכר ברשימת מאמרי דא"ח בעריכת כ"ק אדמו"ר זי"ע שנדפסה בספר התולדות – אדמו"ר מהר"ש.

המאמר נערך ע"י הרה"ת ר' חיים אלימלך וילהלם שי'.

מערכת „אוצר החסידים”

בס"ד פורים תרמ"ב

ותוסף אסתר¹ ותדבר לפני המלך ותפול לפני רגליו ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האגגי ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים². ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ותקם ותעמוד לפני המלך³ כו' ויאמר המלך לאסתר⁴ כו'. ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך⁵. ולכאו' צ"ל הלא היא בקשה להעביר מחשבת המן וע"ז הול"ל להשיב לה להעביר את מח' המן, והוא השיב לה ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם מה שלא בקשה כלל. ועוד צ"ל מ"ש ותפול לפני רגליו, דלכאו' לפ"ע מעלות רוממות המלך כמו"כ המלכה בערכו, ולמה ותפול לפני רגליו שזה שייך באיש פשוט, אבל אסתר היתה אז מלכה שהיא בערכו למה נפלה לפני רגליו.

והנה להבין זה צ"ל תחילה, דהנה במעלות ישראל כשיצאו ממצרי' כתי' לכתך אחרי במדבר⁶ שההילוך הי' בבחי' לכתך אחרי. וצ"ל מהו המעלה, שהרי ענין לכתך אחרי הו"ע האמונה. ואמונה הוא לא שהשכל מחייב שצ"ל כן, ולא מצד המדה שיש לו להדבר, שהרי המדה הוא ג"כ מצד שהשכל מחייב כן, שזה יש לו אהבה לדבר זה כו', והוא מצד שהשכל מחייב כן. אבל ענין האמונה לא מצד השכל ולא מצד המדה כ"א שמאמין, ולכן נק' האמונה רגל⁷, דכמו שהרגל לא יש בה שכל, ואפי' לא שום פעולה יוכל לפעול ברגל כ"א כח ההילוך שהוא הכח היותר חיצוני, כמו"כ האמונה הוא חיצוני ורק מקיף לבד, והראי' שהרי אמרו רז"ל⁸ גנבא אפום מחתרתא רחמנא [קריא], ואם הי' מעט נוגע בפנימיות איך מבקש שיסייע לו והוא עושה נגד רצונו, דכת' לא תגנובו⁹, והוא גונב ומבקש שישמור אותו, והוא סיוע בהעשי', ואיך הוא, ומי"מ הוא מאמין, אלא שהאמונה הוא רק מקיף, לכן אפשר להיות שניהם. נמצא האמונה אינה מצד השכל ולא מצד המדה שיש לו להדבר, לא הא ולא הא, כ"א שמאמין, ומהו השבח שהיו במדרי' האמונה.

(3) שם, ד. ושם: ותקם אסתר ותעמוד.
 (4) שם, ז. ושם: ויאמר המלך אחרשור לאסתר.
 (5) שם, ח.
 (6) ירמ' ב, ב.
 (7) ראה אוה"ת תשא ע' א'תתפ. סה"מ תרפ"א שם בשולי הגליון.
 (8) ברכות סג, א (לגי' הע"י). וראה לקו"ת ואתחנן ז, א. שער האמונה בהקדמה (ו, א). סה"מ תש"ט ע' 110.
 (9) קדושים יט, יא.

(1) הנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב.
 ברשימת מאמרי דא"ח שבספר התולדות אדמו"ר מהר"ש כותב כ"ק אדמו"ר אודות המאמר: הלא אסתר לא בקשה כו' סת"ר במדות כו' אין אסתר מגדת.
 לכמה ענינים בהמאמר ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תטו ואילך.
 אוה"ת מג"א ע' קכח ואילך. סה"מ תרל"א ח"א ע' קצד (ס"ג וס"ד). ח"ב ע' תמ (ס"ב וס"ג). עטר"ת ע' רצד (ס"ג). תרפ"א ע' קעג (ס"ז).
 אסתר ח, ג.

ואפ"ל שזהו השבח, שאף שאינו שכל ולא מדה ומ"מ מאמין, הר"ז מעלה. אך צ"ל שהרי טבע הטוב להטיב¹⁰, והי' צריך ליתן להם תיכף ענין השגה. וכתבי' ולא נתן ה' לכם לב לדעת וע[נ]ים לראות עד היום הזה¹¹, שזה הי' לאחר מ' שנה¹², דמזה לומדי' דלא קאים אינש¹³ על דעתי' דרב[נ]ה עד מ' שנה, וצ"ל והלא טבע הטוב הוא להטיב כו'.

אך הענין, דהנה בשרש כנסי' בחי' מל¹⁴ שהוא מקור נש"י¹⁵ ג"כ בדרך זה. דהנה כתי' ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה¹⁶ שהמל' יורדת לבי"ע לברר בירורים¹⁷ וזהו ירידה. ואח"כ העלי', תחילה¹⁸ מלביש אחוריים דז"א בחי' נה"י, ואח"כ חג"ת, עד שנעשה החזרת פב"פ ואז נמשך יחוד העליון. ולהבין¹⁹ ג' מדרי' אלו, הנה בכל פרצוף יש ג' מדרי' אלו והם רת"ס²⁰, והסימן סת"ר סוף תוך ראש²¹, וצריכי' להבין זה במדות, שמדברי' כאן במדות אחוריים דז"א. הנה במדת החסד יש האהבה שהוא גורם ההשפעה, וחסד הוא ההשפעה כמשית"ל²², שמה שמשפיע לו הוא מצד האהבה שיש לו, ואם לא הי' לו אהבה לא הי' משפיע לו, וה"ז כמו חכ' שבחסד, כאילו נא' דחכ' שבחסד גורם אשר חסד שבחסד ישפיע. ונמצא אהבה א"י²³ חסד, דחסד הוא עצם ההשפעה, והאהבה הוא פנימיות וחיות המדה כמ"ש והחכ' תחי' בעלי²⁴. והראי' שמצינו השפעה בלא אהבה, דאי²⁵ אמרה מדת החסד לפני הקב"ה כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברם עומד ומשמש במקומי כ"כ בפרד"ס²⁶, שנא' וישמור משמרת²⁷ ששמר משמרת מדת החסד. ולכן הי' צריך להשפיע אפי' למי שלא הי' לו אהבה להם, שהי' מאכ[נ]ל ומשקה אפי' לערבים²⁸, ואינו שייך [לומר] שהי' אוהב אותם, דמצד מעשיהם אינו שייך שיאהב אותם שהרי היו עע"ז²⁹, וגם שלא

(20) = ראש תוך סוף.
 (21) ראה עמק המלך שער יב (שער גופו של אריך ושל עתיק יומין) פ"ד (סט, א). לקו"ת שלח מא, ד. תו"ח תרומה שי, ד.
 (22) = כמו שיתבאר לקמן.
 (23) = אין זה.
 (24) קהלת ז, יב. ושם: החכמה.
 (25) ראה ספר הבהיר סקצ"א. זח"א בהשמטות רסד, ריש ע"ב.
 (26) פרדס שער ב (שער טעם האצילות) פ"ב. שער כב (שער הכנויים) פ"ד. וראה סה"מ תרס"ג ח"ב ע"ב צ"א.
 (27) תולדות כו, ה.
 (28) ראה ב"מ פו, ב.
 (29) ראה שם. רש"י וירא יח, ד.

(10) ראה עמק המלך שער שעשועי המלך בתחילתו. שומר אמונים ויכוח שני ס"ד. שער היחוד והאמונה פ"ד וברשימות כ"ק אדמו"ר לשם.
 (11) תבוא כט, ג – בדילוג.
 (12) שם, ד.
 (13) ע"ז ה, ב.
 (14) ראה זח"ג קצו, א.
 (15) ראה תניא פנ"ב. אגה"ק ס"ח (קיג, סע"א).
 (16) משלי לא, טו.
 (17) ראה תו"א לך יב, ג. תצוה קי, א. לקו"ת במדבר ג, סע"ב. שה"ש לב, סע"ג.
 (18) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"א ע' רצב ואילך. אוה"ת מגיא ע' קכו.
 (19) להבא לקמן ראה דרושים שבהערה 1.

הי' מכיר אותם, ואהבה שייך לאדם שמכיר אותו, ומ"מ השפיע להם. וכן אמר לו ישמעאל יחי' לפניך³⁰, לא שלא ידע את ישמעאל, אלא ידע אותו בטוב, רק מצד מדת חסד א' לו ישמעאל יחי' לפניך, וזהו חסד בלא אהבה. והאהבה הוא השכל שבמדה, וההפרש הוא דכשהשפעה הוא מצד האהבה אינה לכל כ"א למי שיש לו אהבה ולמי שאין לו אהבה לא ישפיע לו, וכשהשפעה נמשך מפנימיות הוא בשפע יותר, אבל מצד החסד משפיע לכל. ועוד מדרי' ג' יש בחסד שאינו לא מצד האהבה ולא מצד שרוצה בההשפעה כ"א מצד הנצחון, שמפני שא' שישפיע לפלוגי הוא משפיע לו, ויודעי' שהאיש אינו משפיע כלל, ומשפיע עכשיו רק מצד הנצחון, ולא די שאין לו אהבה אלא שאינו רוצה כלל להשפיע, ומה שמשפיע הוא נגד רצונו, וא"כ [זה ודאי שאינו מצד האהבה ולא מצד שרוצה בההשפעה אלא מצד הניצוח.

כמו"כ כשיצאו ישראל ממצרים לא יצאו מחמת עבודתם, שהרי במצרי' היו משוקעי' במ"ט שערי' של היפך³¹, וטען אילו עובדי' כו' ואילו עובדים³² כו', אלא הי' מצד הנצחון. וניצוח הו"ע ההסכם שיקבלו ישראל תורה ואז יהי' כו', בל"א³³ און עס וועט עפעז זאיינ, אבל עכשיו עדיין א"ז כלום, בל"א איצט איז דאס נאך גארניסט, ולכן בצאת ישראל [ממצרי'] היו רק במדרי' האמונה, ואח"כ הי' מ"ת. ודוגמא כמו בחי' מל' כשהיא עולה תחילה היא בבחי' נה"י דז"א, דהנה בריאה לגבי אצי' אינו בערך כלל, דנבראי' הם בע"ג והבורא בלתי בע"ג, והתהוות הבריאה מבחי' מל' הוא דרך בריאה יש מאין³⁴, לא שנק' זה השתל' עו"ע³⁵ דא"כ הי' הכל רוחניות ולא הי' מציאות גשמיות כלל, אלא בריאה יש מאין. ופי' יש מאין הוא שהאין שולל לגמרי, איך שיפורש אין שאינו מושג או אין הארה³⁶, ה"ה שולל מהות העליון לגמרי, ולכן נתהווה מזה בשינוי המהות לגמרי שהנברא הוא מציאות היש והאין הוא רוחני. וכשמל' יורדת לבי"ע לברר בירורים³⁷ והמברר צריך להתלבש בלבוש המתברר³⁸, ואח"כ כשמל' עולה לאצי' וזהו אינו בערך כלל, לכן צ"ל כסדר המדרי' תחילה מלביש בחי' נה"י ואח"כ חג"ת עד שנעשה החזרת פב"פ ואז נמשך היחוד העליון [וג'³⁹ מדרי' אלו,

ע' קמו. תקע"ב ע' נד.
 36 ראה אוה"ת מסעי ע' א'תתקנט ואילך.
 דרושים לרה"ע א'תא ואילך.
 37 ראה ע"ח שער יא (שער המלכים) ספ"ז.
 טעמי המצות ושער המצות פ' בהר.
 38 ראה לקו"ת במדבר ג, ד ואילך.
 ביארה"ז לאדמו"ר האמצעי ח, ב. סו, ב"ג.
 שערי תשובה נ, ד.
 39 חצאי"ר אלו הם בגוכתי"ק.

30 לך יז, יח. וראה תו"א לך יב, א. תו"ח שמות כד, ד.
 31 ראה זהר חדש יתרו לא, א. פרדס שער יג (שער השערים) פ"ג.
 32 ראה זח"ב קע, ב. ילקוט ראובני בשלח יד, כו.
 33 = בלשון אידיש.
 34 אגה"ק ס"כ (קל, ב).
 35 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ

בחי' הניצוח אינו שייך⁴⁰ להמשפיע ג"כ, בחי' חסד בעצם שייך להמשפיע לבד, וכשנשפע מצד בחי' אהבה ה"ז שייך להמקבל ג"כ, שהמקבל מבין שהמשפיע מקבל עונג מהמקבל ההשפעה⁴¹]. וכמו"כ יובן בצאת ישראל ממצרי' שהיו אז בתכלית הקטנות, לכן היו תחילה בבחי' אמונה, וכמו הקטן שנותנין לו דבר קטן שאצלו קטן וגדול שוין, ולמה יתנו לו דבר גדול אלא נותני' לו דבר קטן, וכשיתן לו דבר גדול לא יתפעל מזה כלל שהוא למע' משכלו, ודבר קטן מפני שהוא בערכו יתפעל מזה, כמו"כ תחילה היו בבחי' אמונה, ומנה"י נעשי' מוחין לנוק⁴², כמו הקטן שדבר קטן מפני שהוא שכל קטן שבערך שכלו לכן נעשה לו מזה שכל שנעשה אצלו חיות, ואח"כ מ"ת שהוא השגה, והם עיבר⁴³ יניקה מוחין⁴⁴, שלאחר מוחין דיניקה נעשי' מוחין דגדלות.

וככל הנ"ל יובן במעשה אסתר ג"כ, דהנה כתי' אין אסתר מגדת את מלדתה ואת עמה⁴⁵ כי מרדכי צוה עלי' אשר לא תגיד⁴⁶ ולכאו' למה לא הגידה, ומרדכי צוה לה חיות⁴⁷ שאסור להגיד, למה כו'. אך הענין דזה הי' בעילם וכמ"ש ושמתי כסאי בעילם⁴⁸ גלו לבבל שכינה עמהם⁴⁹, וא"כ הי' צ"ל בתכלית ההסתר, דמה למע' כשמל' יורדת לברי' הוא בבחי' הסתר, כ"ש כשמתלבש בע' שרי⁵⁰ שצ"ל בתכלית ההסתר. ולכן לא הגידה אסתר⁴⁵ כו', שהי' צ"ל הגזירה כדי שיבאו ישראל למס"נ, ואם היתה מגדת שהיא יהודית לא הי' המן רוצה כלל, בל"א³⁵ וואלט ער גאר ניט קריכין וי קומט ער אהין, ולכן לא הגידה כדי שיהי' הגזירה. והגזירה היתה להשמיד ולהרג ולאבד את כל היהודים⁵¹ דוקא, אבל מי שא"מ⁵² לא הי' עליו הגזירה, והם עמדו במס"נ ולא החליפו נקודת היהדות⁵³ ה"ז מס"נ גדול, וע"י מס"נ שיצאה הנקודה בטוב, בל"א אָז דיא נקודה איז אַרויס ריין, ממילא נתב[ט]ל קליפות עמלק. אך ותוסף אסתר להסיר גם התפשטות הרע, שיש חילוק בין על אתר להתפשטות, דעל אתר נתבטל תיכף ע"י מס"נ שלהם, אך כדי להסיר ההתפשטות ג"כ צ"ל כסדר המדרי'.

45 אסתר ב, כ. ושם: מגדת מולדתה. ב, י. ושם: לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה.
46 שם, י.
47 כ"ה בגוכתיק"ק, ואוצ"ל: היות.
48 ירמי' מט, לח. וראה תו"א מג"א קטז, ג.
49 מגילה כט, א.
50 ראה זח"א מו, סע"ב. זח"ג קצג, רע"א ובהגהות מהרח"ו אות א. אגה"ק סכ"ה (קלט, ב).
51 אסתר ג, יג. ושם: להרג.
52 = שאינו יהודי.
53 ראה תו"א מג"א צז, א. קיח, ג. קכ, ד.

40 כ"ה בגוכתיק"ק. ואוצ"ל: שייך.
41 ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' קפ. שערי אורה כז, א.
42 ראה זח"א קנא, ב (תוספת) ואילך ובמק"מ שם. זח"ג סב, א ובמק"מ שם. ע"ח שער ח (שער דרושי הנקודות) פ"ב. שער מו (שער כסה"כ) פ"ה. לקו"ת שה"ש לט, ד.
43 אוצ"ל: עיבור.
44 ראה ע"ח שער כז (שער פרטי עיבור יניקה מוחין) פ"א ואילך. תו"א יתרו סח, ג"ד. מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ח"ב ע' תיח ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' שלה ואילך.

ותוסף אסתר

וזהו ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך¹, שכל מלך שבאחשורוש הוא מלכו ש"ע⁵⁴, ותחילה ותפול לפני רגליו בחי' נה"י⁵⁵, ואח"כ ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ותקם ותעמוד לפני המלך³, וכשראה שיכול לקבל להשפעה ממילא נמשך ואתם כתבו על היהודים כטוב בעניכם⁵, שהוא מצד אהבתי אתכם אמר ה' ⁵⁶, פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתח[ון] של אולם⁵⁷, שצריכי' לפתוח רק מעט וממילא נמשך מלמעלה.

ותבך ותתחנן ל², כמ"ש ביעקב וישא את קולו ויבך⁵⁸ לעורר ר"ר. דיש אב הרחמן ואב הרחמים⁵⁹, אב הרחמן הוא בסדר השתל' ואב הרחמים למע' מסדר השתל'. וזהו וישא את קולו שנשא את קולו לבחי' רחמים שלמע' מסדר השתל'⁶⁰, וכמו"כ כאן ותבך לעורר רחמים העליונים⁶¹.

וזהו ותוסף אסתר, ההוספה בבי' אופנים, להסיר התפשטות הרע וצריכי' ל[ה] משיך אור האצי', וממילא נמשך [מזה] ואתם כתבו על היהודים כטוב בעניכם, כי כתב אש[ר] נכתב בשם המלך כו' אין להשיב⁵. שהיא בקשה להשיב מח' אשר חשב, היינו התפשטות על ק"ז מדינות, וא"ל כי כתב כו' אין להשיב, בל"א דאס' איז ניט קיין גאיינג, אלא צריכי' להמשיך אור גדול וממילא ידחה החושך. דתחילה הי' חשך ואפילה, בכל מדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול ליהודים כו' ומספד⁶², וצריכי' להמשיך אור גדול ונדחה החשך, ואתם כתבו על היהודים כטוב בעניכם⁵, ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם⁶³. וזהו ותוסף אסתר כו' כסדר המדרי', ותפול לפני רגליו¹, ויושט כו' את שרביט הזהב³, וממילא נמשך ואתם כתבו על היהודי' כטוב בעניכם, שהוא מצד האהבה אהבתי אתכם אמר ה'⁵⁶.

ע' 198. לקו"ש ח"א ע' 191 הערה 17. וראה לקו"ת קרח נה, א ואילך. שה"ש לד, ד ואילך.

(58) ויצא כט, יא.

(59) ראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סב, סע"ד.

(60) ראה תניא פמ"ה.

(61) ראה גם תר"א מג"א צד, ג.

(62) אסתר ד, ג. ושם: ובכל מדינה ומדינה.

(63) שם ט, א.

(54) מאו"א מערכת אחשורוש אות קפב (בשם מדרש). ערה"כ לבעל סה"ד מערכת אחשורוש. מחיר יין לרמ"א אסתר א, יד. וראה של"ה פ' ויצא רצא, א בהג"ה.

(55) ראה זח"א צו, ב ובמק"מ שם (ד"ה ודרגין עילאין). ע"ח שער מו (שער כסה"כ) פ"ג. מאו"א מערכת רגלים אות ט. אוה"ת שה"ש (כרך א) ע' קכד.

(56) מלאכי א, ב.

(57) ראה הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ תש"ג